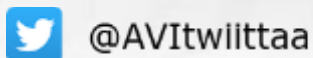

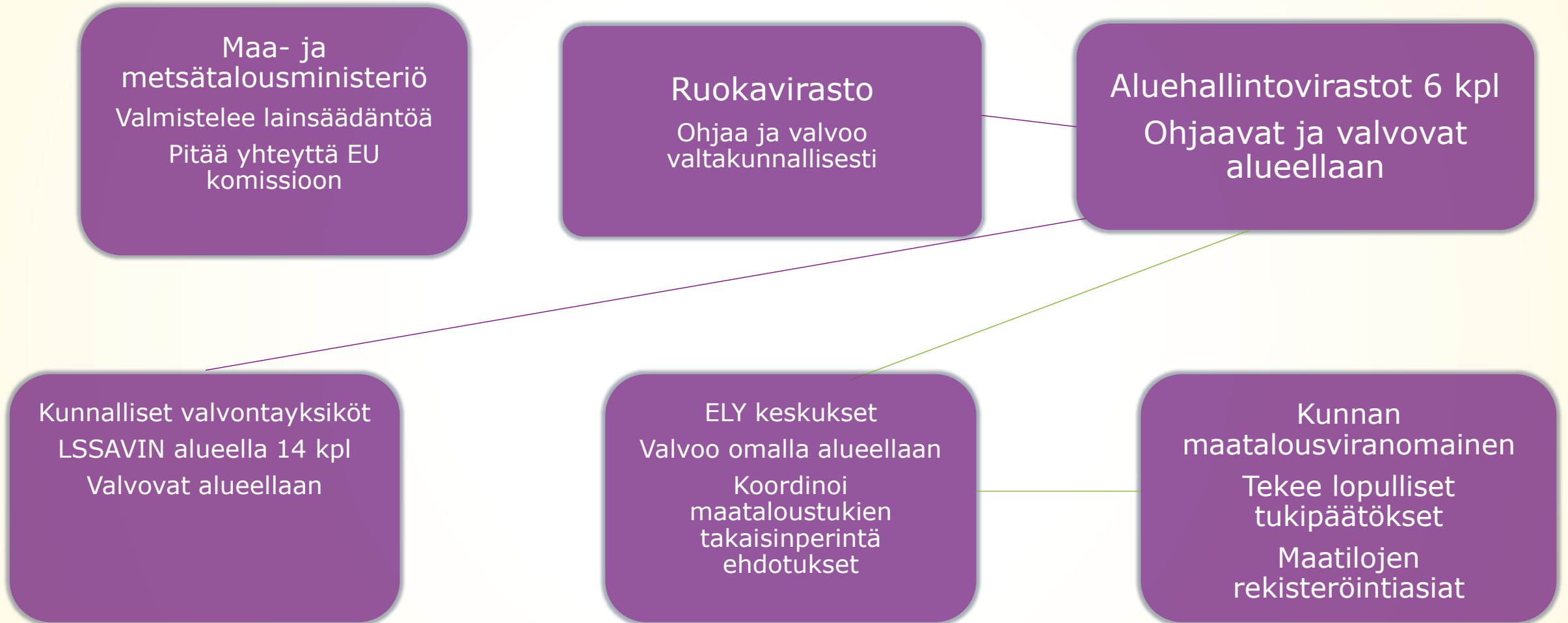
Tuotantoeläinten hyvinvointivalvonta

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Anna-Maria Moisander-Jylhä
Läänineläinlääkäri, tuotantoeläinten terveyden- ja
sairaudenhoidon erikoiseläinlääkäri

Eläimiin liittyvä valvonta - organisaatiot

Ympäristö- terveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuollon yksikkö

- Kolme valvontasektoria
  - Eläinten terveys- ja hyvinvointi
  - Terveystuomio
  - Elintarvikevalvonta
- Lupahallinto
- Kunnallisten eläinlääkäripalveluiden järjestämisen ohjaus ja valvonta
- Eläinsuojeluvalvonta
- Kuntien eläinsuojeluvalvonnan ohjaus
- Eläintautien valvonta ja torjunta
- Varautuminen
- Eläinten lääkitsemisen valvonta
- Sivutuoteasiat ohjaus ja poikkeusluvut
- Eläinten vienti ja tuonti
- Ehdollisuuden valvonta, eläinten hyvinvointi

“

**Lupa tai
rekisteröinti—
avi hoitaa**

Aluehallintovirasto

Ympäristöterveydenhuollon luvat ja ilmoitukset

- Avi myöntää luvat mm. eläintarhoille, eläinnäyttelyille ja eläinkuljettajille
- Eläintautitilanteissa poikkeusluvut eläinten siirtämiseen, lannan siirtämiseen jne.
- Sivutuotteiden hautaamisen poikkeusluvut mm. eläinsuojan tulipalon jälkeen
- Vastaa ilmoitukset mm. ilmoituksenvaraisesta eläintenpidosta ja eläinten lopetustoiminnasta
- TRACES-NT

“

**Elintarviketurvallisuus
kaiken takana**

Aluehallintovirasto

Lääkevalvonta

- Tilan lääkityskäytännöt
- Lääkekirjanpito
- Tilalla olevat lääkkeet
- Lääkkeiden säilytys
- Eläinlääkärin antamat ohjeet
- Ehtojen noudattamien lääkkeiden varalle luovutukseen tulevien tapausten varalle

“

**Aluehallintovirasto
valvoo eläinten
hyvinvointia
kotieläintiloilla**

Aluehallintovirasto

Eläinten hyvinvoinnin valvonta

- Ruokavirasto tuottaa vuosittain otantalit, joiden mukaan kotieläintiloja valvotaan 1-10 % tuotantomuodosta riippuen. Satunnainen valinta 20-25%, loput erilaisilla painotuksilla
- Hyvinvoinnin valvonta aina samoilla kriteereillä riippumatta vireilletulon syystä
- Valvonnan yhteydessä voidaan ottaa myös vierasainenäytteitä tai tarkastaa tilan lääkkeiden käyttö ja kirjanpito.

“
**Eläinten hyvinvoinnissa
puutteita – käsittely
hallintoviranomaisessa**

Aluehallintovirasto

Eläinsuojelutapauksen hallintomenettely

- Vireilletulo – otanta tai epäilyilmoitus
- Tarkastus, kaikki eläimet ja niiden pitopaikat tarkastetaan
- Tarkastuskertomus, jos kaikki kunnossa päättyy tähän
- Jos laiminlyöntejä - kuuleminen
- Selityksen merkityksen arviointi ja määräyksen antaminen todisteellisesti
- Uusintatarkastus tai puutteiden korjaamisen todentaminen muulla tavoin
- Ehdollisuus - Maataloustukien seuraamusehdotus, "tukisanktiot" tavanomaisesti 1-5 % eläintuista
- Ilmoitus poliisille, ei harkintavaltaa (EHL 91 §)

“

Eläinten hyvinvoinnissa puutteita –rikosprosessi

Aluehallintovirasto

Eläinsuojelutapauksen käsittely poliisissa

- Poliisi harkitsee aloitetaanko tapauksesta esitutkinta
- Kuulustelu
  - Sakko
  - Oikeuskäsittely
- Oikeus määrää rangaistuksen, jos todetaan syylliseksi eläinsuojelurikkomukseen tai rikokseen
  - Sakko
  - Vankeutta
  - Eläintenpitokiellon määrääminen, turvaamistoimenpide, ei rangaistus (myös yksinomaisen toimenpiteenä)

“

Tautia ei voi torjua jos ei tiedetä missä ja mitä eläimiä on

Aluehallintovirasto

Eläinten tunnistaminen ja rekisteröinti

- Yksilörekisteröitävät eläimet (nauta, hevonen, lammas, vuohi)
- Eläinten pitopaikkarekisteröinti koskee kaikkia eläimiä
- Eläintenpidon aloitus tulee merkitä rekisteriin
- Myös eläintenpidon lopettaminen tulee ilmoittaa
- Ajantasaiset rekisterit nopeuttavat eläintautitilanteen selvittämistä ja toisaalta torjuntatoimia
- Eläinrekisterit ovat lakisääteisiä

“

**Miksi valvontaa
tarvitaan?**

Aluehallintovirasto

Sääntöjen venyttäminen on inhimillistä

- Tehokas ja oikea-aikainen valvonta estää inhimillistä kärsimystä ja turvaa eläinten hyvinvointia
- Ilman valvontaa eläintenpidon taso voi taantua alle lainsäädännön määrittelemien minimivaatimusten
- Valvonnan avulla voidaan todentaa eläintenpidon tasoa suomalaisessa tuotannossa – maataloustuet
- Valvonta ylläpitää elintarviketurvallisuutta omalta osaltaan, pelloilta pöytään.

“

Miksi minä ilmoittaisin epäilystä?

Aluehallintovirasto

Jos hoitaja ei jaksa, eläimillä on hätä

- Pahaa oloa hoidetaan keräämällä eläimiä, joita ei ole resursseja hoitaa
- Uupunut ihminen ei pysty tekemään ratkaisua eläintenpidon lopettamisesta
  - Toimintakyvyn heikkeneminen on totaalista
  - Uupunut ei näe puutteita omassa toiminnassaan
  - Pahimmillaan eläinsuoja on täynnä raatoja, kun hoitaja on uupunut ja kukaan ei ole puuttanut asiaan
  - Toimija on voinut kuukausitolkulla yrittää selviytyä töistään siinä onnistumatta ja paha olo ja uupumus vain pahenevat
  - Mitä nopeammin asioihin puututaan ja valvonta pääsee tekemään toimenpiteitä, sen vähemmän tilanteesta koituu jälkiseuraamuksia
- Valvonta ei osaa mennä paikalle, jos kukaan ei tee epäilyilmoitusta!
- Varhainen puuttuminen on parasta välittämistä!

“

**Laiminlyönneistä
johtuva ylimääräinen
valvonta on
maksullista**

Aluehallintovirasto

Valvonnan kustannusvastaavuutta on lisätty

- Laiminlyönneistä johtuvat ylimääräiset valvonnat ovat maksullisia
- Yleisesti ottaen ensimmäinen tarkastuskäynti on maksuton
- Pääosin laiminlyöntien korjausten todentamiseksi tehdyistä uusintatarkastuksista peritään maksu

“

Eläintenhyvinvointilaki – ilmoitusvelvollisuus muuttui

Ilmoittajaa suojataan haitalta (EHL 117 §)

Aluehallintovirasto

Eräiden viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuus EHL 88 §

Seuraavien tahojen palveluksessa tai luottamustoimessa taikka vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva on velvollinen salassapitosäynnösten estämättä viipymättä ilmoittamaan toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle, jos hän on tehtävässään saanut tietää avun tarpeessa olevasta eläimestä, ja ilmoittamaan viranomaiselle asian arvioimiseksi välttämättömiä tietoja:

- 1) lomituspalvelu ja sijaisapu;
- 2) keinosiementäjä;
- 3) sosiaali- ja terveydenhuolto ja näiden palvelujen tuottaja;
- 4) terveydenhuollon ammattihenkilö;
- 5) Hätäkeskusyksikkö;
- 6) palo- ja pelastustoimi;
- 7) Rajavartiolaitos;
- 8) ulosottoviranomainen;
- 9) seurakunta ja muu uskonnollinen yhdyskunta.

Myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi tehdä vastaavan ilmoituksen häntä mahdollisesti koskevien salassapitosäynnösten estämättä.

Eläinten hyvinvointilaki 693/2023

- Uusi laki tuli voimaan 1.1.2024
- Sovelletaan kaikkiin eläimiin
- Lain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta.

Vettä on oltava eläimen pysyvässä pitopaikassa

- Laissa tarkoitetaan *pysyvällä pitopaikalla* pitopaikkaa, jossa eläin viettää pääosan ajastaan.
- 21 § Hoidossa olevien eläinten ruokinnassa ja juotossa on otettava huomioon eläimen fysiologiset tarpeet ja varmistettava, että eläin saa sopivassa määrin hyvälaatuaista ravintoa ja vettä tai muuta juotavaa. Ravinnon ja juotavan koostumuksen ja tarjoamistavan on vastattava eläimen fysiologisia tarpeita ja olennaisia käyttäytymistarpeita.
- Nisäkkäiden ja lintujen **pysyvässä pitopaikassa** on oltava **jatkuvasti vettä** eläimen saatavilla.
  - Poikkeus igluvasikat
- Koska myös fysiologiset tarpeet on huomioitava, myös tarhassa tai laitumella on oltava vettä saatavilla tarvittaessa

Ruokinta

- Hoidossa olevien eläinten ruokinnassa ja juotossa on otettava huomioon eläimen fysiologiset tarpeet ja varmistettava, että eläin saa sopivassa määrin hyvälaatuista ravintoa ja vettä tai muuta juotavaa.
- Ravinnon ja juotavan koostumuksen ja tarjoamistavan on vastattava eläimen fysiologisia tarpeita ja olennaisia käyttäytymistarpeita.
- Vasikka kehittyy märehitjäksi vähitellen, hyvälaatuinen karkearehu ja edistää kehitystä

Lepo

- Eläimen on saatava riittävästi lepoa
- Makuupaikan koon ja pohjan on oltava sellainen, että eläin voi maata luonnollisessa asennossa
- Makuupaikassa on oltava kuivitettu tai riittävän pehmeä siten, että eläin voi maata puhtaalla ja pehmeällä alustalla
- Nauta makaa jopa 17 h vuorokaudessa märehkien
- Uni on vasikan kehitykselle välttämätöntä, <2 vko ikäisellä on oltava kuivikkeita

Tarhat ja laitumet

- Tarhan ja laitumen tulee olla eläimille turvallinen
- Pohja ei saa olla upottavan mutainen tai vaarallisen epätasainen
- Muutoin materiaali on vapaasti valittavissa, mitään tiettyä materiaalia esim. High Tencile-aitaa ei ole kielletty.
- Aitojen on oltava ehjät ja estää eläinten karkaaminen

Jaloittelu

- Parressa pidettävät lypsylehmät ja lypsylehmiksi kasvatettavat hiehot
- 90 päivää vuoden aikana, joista 30 päivää laidunkauden ulkopuolella
- Mahdollista, että tämä muuttuu, niin että koko velvoitteen voi täyttää laidunkauden aikana
- Poikkeusluvut vain tietyillä perusteluilla, liittyvät sijaintiin
  - hoitajan terveydentila ei ole mahdollinen perustelu
  - Eläintaudit eivät ole peruste, ellei erikseen niin säädetä

Säänsuojat

- Kaikkien eläinten on mahdolltava samaan aikaan
- Kolme seinää ja riittävä kuivitus
- Voi olla myös luonnollinen suoja, esim. puusto

Kielletty kohtelu 13 §

- Eläintä ei saa käsitellä tai kouluttaa kovakouraisesti tai muuten sillä tavalla, että sille aiheutetaan tarpeetonta kipua tai kärsimystä. Eläintä ei saa sitoa tarpeetonta kipua tai kärsimystä tuottavalla tavalla.

Kielletyt välineet 18 §

- Sellaisten välineiden ja laitteiden, joiden käyttö ilmeisesti aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai tuskaa on kielletty
- Nenäpihdit, jotka menevät liian kiinni tai ovat muuten huonot. Verta ei saa tulla nenästä pihtien jäljiltä! Nenäpihdit eivät ole kielletty, mutta niiden väärinkäyttö on.
- Ns. mansikkiriimu on hyvä

Hoidon yleiset vaatimukset 20 §

- Eläimiä on hoidettava siten, että niillä on mahdollisuus toteuttaa liikkumiseen, leikkiin, lepoon, kehonhuoltoon, syömiseen, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeitaan.
- Hoidossa olevan eläimen yleisestä hyvinvoinnista sekä puhtaudesta ja muusta sen tarvitsemasta keuhohoidosta on huolehdittava.
- Eläimen hoidossa on huolehdittava myös asianmukaisista toimituksista sairauksien ja eläinten vahingoittumisen ennalta ehkäisemiseksi.

Nauta on laumaeläin

- EHL 6 §: Eläimiä on kohdeltava hyvin ja niitä kunnioittaen. Eläimille ei saa aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä eikä niiden hyvinvointia saa tarpeettomasti vaarantaa.
- Mitä paremmin naudon laumakäyttäytyminen otetaan huomioon eläinten pidossa, sen tuottavampia naudat ovat.
- Syömiskäyttäytyminen, märehtiminen, juominen

Esityksen lähteet

- [Eläinten hyvinvointilaki](#)
- [Nauta-asetus](#), VNa 592/2010
- [Ehdollisuuden opas](#)
  - [Liite 1](#) Nautoja, sikoja, lampaita, vuohia ja munivia kanoja koskevat ehdollisuuden eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyvät vaatimukset

Kiitos!

